

Bankin verður ikki privatiseraður

Sitandi samgonga fer ikki at privatisera Føroya Banka, segði Karsten Hansen, landsstýrismaður í svari til fyrispurning hjá Jóannes Eidesgaard, um hvørjar ætlanir samgongan hevur við Føroya Banka

Jóannes Eidesgaard, formaður í Javnaðarflokkinum er fegin um, at samgongan ikki arbeidir við at privatisera Føroya Banka

SVEINUR TRÓNDARSON

– Sitandi samgonga hevur ikki ætlanir um at fara undir privatiseringar av Føroya Banka, segði Karsten Hansen, landsstýrismaður í figgjarmálum í svari uppá fyrispurning frá Jóannes Eidesgaard.

Jóannes setti fyrispurningin í síni tíð, tá Føroya Banki kallaði inn til aðalfund, og í innkallingini stóð, sum punkt nummar seks: »Uppskot um, at nevndin fær heimild til innan endan av mars 2000 at lata bankan ognast upp til 10 pst. av partapeningi bankans fyri ein kurs, sum ikki kann víkja frá seinasta almannakunngjörda innara virðinum við meira enn 25 pst.«

Jóannes helt hetta verða løgið, tí eigaravíðurskiptini í bankanum eru soleiðis háttátt at figgingargrunnurin eigur meiri enn 99 pst. og almenningurin eigur minni enn eitt pst. Hetta er tað virðið, sum stóð eftir tá bankin »fór av knóranum« so at siga.

Formaður Javnaðarflokksins tengdi hetta at teimum viðmerkingum, sum stóðu at lesa í ársfrágreiðingini hjá bankanum fyri 1997, har tósad var um møgulegar broytingar í eigaravíðurskiptinum í Føroya Banka.

Men her var eftir øllum at døma einin grund til ótta, tí tá fyrispurningurin var settur fram broytti leiðslan í bankanum innkallingina soleiðis, at í staðin fyri at bankin kundi ognat sær 10 pst. kundi hann nú bert ognat sær upp til eitt

pst, og tað er tað, sum liggur á privatum hondum í dag.

Ímóti privatisering

Tað er eingin loyna, at Javnaðarflokkurin klárt og greitt hevur boðað frá, at bankin eftir teirra meting framhaldið eigur at vera á almennum hondum.

Føroya Landsstýri hevur sett stórar peningaupp-hæddir í bankan, tá á stóð, og flokkurin heldur, at tað ikki er rætt at fara undir privatiseringar av bankanum áðrenn hesir pengar eru komnir inn aftur.

Landsstýrismaðurin samdur

Í svari sínum til Jóannes Eidesgaard gjørdi Karsten Hansen púra greitt, at tað ikki er hansara ætlan at privatisera Føroya Banka í verandi løtu.

– Samgongan hevur als ikki viðgjørt málið um Fø-

roya Banki skal privatiseraast ella ikki, og tí er hatta ikki nakað, sum er til viðgerðar.

Karsten Hansen visti eisini á, at við tað, at myndugleikarnir settu so nøgvan pening í bankaskipanina, er henda púra trygg ídag.

– Henda tryggleika eiga vit at varðveita heldur enn at fara at »jonglera« við trygdini í bankakervinum.

Karsten Hansen legði afturat, at tað er Føroya fólk, sum eigur bankan, og tað verður verandi soleiðis eitt tíðarbil enn.

Jóannes Eidesgaard segði, at hann var stak fegin um svarið frá landsstýrismanninum.

– Vit eru púra samdir um, at bankin ikki skal privatiseraast, og tað er gott at hava fingið vátan fyri hesum frá landsstýrismanninum, segði Jóannes Eidesgaard.

Búskaparliga støðan avgerandi - ikki slagorðini

Gevur búskapurin ikki pláss fyri skattalækkingum, so verða ongar, segði Karsten Hansen í svari til Óla Breckmann um ætlanir samgongunar á skattapolitiska økinum. – Tað er búskaparliga støðan, sum er avgerðandi og ikki tey politisku slagorðini

SVEINUR TRÓNDARSON

Tað varð tósad við stórum bókstavam í tinginum í tinginum í farnu viku, tá Óli Breckmann fekk svar uppá fyrispurning sín um skattalættar.

Stóru flokkarnir í samgonguni eru - um hugt verður at stevnumiðum floksins - grundleggjandi ósamdir, tá tað snýr seg um búskaparpolitikk.

Annar flokkurin stendur fyri einum liberalum konservativum sjónarmiði, meðan hin byggir á tað sosialistiska grundleggjandið, og tað er slíkt, sum kemur til sjónðar tá búskaparmál eru til viðgerar.

Fólkaflokkurin hevur alment sagt, at teir heldur vilja hava eina lækkan av skattinum heldur enn lønarhækkan, tí ein skattalækking, eftir teirra tykki, skapar størri aktivitet í samfelagnum enn ein lønarhækkan.

Fólkaflokkstingmaðurin spurdi landsstýrismannin við figgjarmálum hvørjar ætlanir hann hevði við skattalættum o. ø. broytingum í skattalógini í ár 2000, í 2001 og í 2002. Hetta tengdi Óli Breckmann saman við tí sum stendur í samgonguskjalinum skattamál, og har málsetningurin er at linka skatta- og avgjalds-trýstið.

Í viðmerkingum sínum til uppskotið segði Óli Breckmann, at kappingarforið hjá føroysku vinnuni var batnað eini 20-25 pst. seinastu fyra árin.

– Men tað er ikki tí at

bruttolønin er hækkað, men av tí at skattin er linari og tann útgolna lønin eftir skatt er hægri, segði Óli Breckmann í fyrispurningi sínum.

Óli Breckmann visti eisini á, at hóast skattatrystið er fallið seinastu árin, so var skattainntøkan í 1997 fleiri hundrad milliónir hægri enn hon var í 1995, tá skattatrystið var eini 5-10 pst. hægri enn tað er nú.

Landsstýrið hevur greiðar ætlanir um fullveldi og við tí koma eisini búskaparligar broytingar.

Óli Breckmann metir, at hesar búskaparligu broytingar fara at hava við sær, at tað fer at standa á hvørjum einasta nagla.

Krøvini til vinnulivið fara at harðna munandi og tað føroyska vinnulivið fer bert at klára seg í altjóða kapping, um umstøðurnar at vinna pening vera betri í Føroyum enn aðrastaðni.

Við hesum leggur Óli Breckmann dent á, at tað hevur týdning at fáa kostnaðarstøði niður, og tað merkir í stuttum, at heldur enn at lónirnar skulu fara upp, skal skatturin lækka soleiðis at tað verður meira eftir tá samanumkemur.

Fólkaflokkstingmaðurin heldur at skulu Føroyar gera sær nakra hómung av at fáa nýggjar vinnur til Føroya, so er hetta ein av avgjördu treytunum fyri, at so verður.

Skattaprosentið
Figgjarpolitiskt amboð
Í svari sínum til Óla Breckmann visti Karsten Hansen á, at skattainntøkan eru

eitt figgjarpolitiskt amboð, sum verður nýtt við jøvnum millumbilum.

Inntøkurnar og útreiðslurnar hjá landskassanum skulu tillagast virkseminum í samfelagnum, og alt eftir umstøðunum, kunnu broytingar gerast í inntøkum og útreiðslum.

Er stígur komin í búskaparliga vøksturin, kann landsstýrið gera av at lækka skattin fyri at kanalisera pening út til eina okta privata nýtslu, sum á tann hátt setur ferð á búskapin.

Men Karsten Hansen visti eisini á, at er búskaparligi vøksturin í samfelagnum stórur, so skal samgongan verða varin við at seta skattin niður, tí hetta kann fáa tær fylgjur at búskapurin verður ovurhitaður.

Her kann tann vandi liggja, at yvirskotið á gjaldsjavnanum minkar ella gerst til eitt hall, og tað merkir at uttanlandsskuldin økst.

Landsstýrismaðurin við figgjarmálum visti á danska búskapin í byrjanini av áttatíðrum sum dømi.

Búskaparliga gongdin í Danmark gekk so skjótt framá, og gjaldsjavnin hevði eitt stórt minus frammanfyr.

Búskaparfrøðingar vísu á, at setti danska stjórnin ikki strong tiltøk í verk, so var stórur vandi fyri at búskapurin kollsigldi.

Við »Kartoffelkurinum« eydnaðist tað borgarligu stjórnini, sum tá sat, at venda gongdini. Nýtslumo-guleikarnir hjá donum minkaðu ógvuliga nógv, og

við tí fór Danmark undir eina búskaparliga endurbygging.

Henda endurbygging tók nokkur ár, men tá kreppan setti inn í grannalondunum hjá Danmark í nitiárunum var danski búskapurin so væl fyrri, at hann var mettur at vera ein tann sterkasti í ES.

Ikki rætt at lækka nú

Við hesum legði Karsten Hansen upp til, at tað ikki er rætt í løtuni at lækka skattin herheima í løtuni.

Føroyski búskapurin er í stóðugum vøkstri, arbeiðsloysið er lágt, eftirspurningurin høgur og uttanlandsskuldin enn alt ov høg til at fara at tosa um at lækka skattin.

– Inflátióin í samfelagnum er í løtuni 3 pst. og seta vit meira ferð á búskapin fer hetta at trýsta enn meira á inflátióina, og tað fær skaðliga ávirkan fyri smáspáranar og tæy, sum hava pensjónsspáraning.

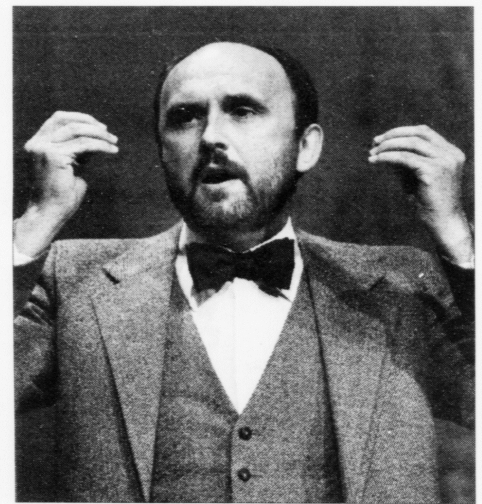
Innlánsrentan er so lág í løtuni, at kroysta vit inflátióina uppfeitt, so er vandi fyri at uppspáranir fáa eina negativa realrentu, segði Karsten Hansen.

Tað sum hann vísir á merkir, at inflátióin er hægri enn tann tilskrivaða rentan - ella sagt á ein annan hátt, at peningurin í veruleikanum hevur mist virði.

Skattalækkingar bert um tað er ráðiligt

Við hesum svarið fingi Óli Breckmann og hinir tingmennir at vita, at tað ikki verða gjørdar broytingar í skattastiganum uttan so at tað búskaparliga er forsvarligt.

– Vit hava nú fulla ábyrgd av figgjarpolitiska økinum, og tí verður farið varliga fram, sigur Karsten Hansen. Hann leggur afturat, at

Hóast Óli Breckmann tósadi við stórum bókstavam í tinginum tá fyrispurningur hansara um skattalættar varð svaraður, so heldur hann sjálvur ikki, at ósemjan er so stór kortini

(Savnsmynd)

skattalækkingar bert vera framdar um tað verður mett at verða figgjarpolitiskt og búskaparliga ráðiligt.

– Verða skattalættar framdir, skulu teir vera væl grundaðir, og hugt verður fyrst og fremst eftir generellu búskaparligu stóðuni í samfelagnum. Tað verða so stótt ikki bert givinir skattalættar fyri at geva skattalættar. Tað skal hinviginn verða eitt endamál, í hvørjum einstokum føri, skattalættar vera givinir. Tað eru sostatt ikki bert tey politisku slagorðini, ið eru avgerandi, men tann aktuella búskaparliga stóðan í samfelagnum, sigur Karsten Hansen at enda í svarinum til Óla Breckmann.

Grundleggjandi ósamdir

Eins og tað stendur í innganginum til hesa grein,

so eru stóru flokkarnir í samgonguni grundleggjandi ósamdir á búskaparliga økinum, men hóast tað, so er Óli Breckmann sera varin at úttala seg í løtuni.

– Hatta málið er avgreitt fyríbils. Eg havi fingið svar uppá fyrispurningin, men tað kann verða at hann verður tikið upp aftur seinni, sigur Óli Breckmann, sum ikki vil gera fleiri viðmerkingar til ósemjuna.

– Ein skal vera varin við at taka kut úr einum málið sum hesum, tí tað eru sera tungtvingandi argument, sum skulu takast við og hóast vit eru ósamdir, figgjarmálaráðharrin, so ivist eg onga løtu í, at vit kunnu finna út av onkrum skilagóðum á hesum øki, leggur Óli Breckmann afturat.

– Stóri enn so er ósemjan ikki, sigur hann.